

фмс

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, 12 лістапада 1998 года, чацвер, № 16 (1789)

ВІНШУЕМІ

КРЫШТАЛЬНЫ КУБАК ПЕРАМОЖЦАМ

Дні нараджэння бываюць не толькі ў людзей, але і ў навучальных устаноў і нават у кафедраў. На днях кафедры фізічнага выхавання споўнілася 50 гадоў — ні больш ні менш. Уладзімір Даўжэнка, вядучы тэлеklubа "Асілак", запрасіў імянінікаў на здымкі адной са сваіх праграм. У тэлестудыі сабраліся тыя, хто хоць нейкім чынам звязаны з універсітэцкім спортам: кіраўнікі ўніверсітэта, выкладчыкі і ветэраны кафедры, студэнты і выпускнікі ВДУ.

Вылучыліся ветэраны кафедры. Віктар Фёдаравіч Кавалёў, адзін са старэйшых работнікаў універсітэта, які адзначыў сёлета сваё 70-годдзе, за хвіліну штурхнуў пудоваю гіру 52 разы.

Віктар Фёдаравіч на практыцы даказаў, што заняткі сілавымі відамі спорту, якія ён прапагандуе ўсё сваё жыццё, карысныя. Сапраўды, далёка не кожны мужчына, нават маладзейшы за 70 гадоў, можа пахваліцца такімі вынікамі.

Выпускнік універсітэта Алег Гумеў падняў вагу ў жыме лежачы, якая пераышае рэкорд рэспублікі. Гэты вынік спартсмен прысвяціў імянінікам.

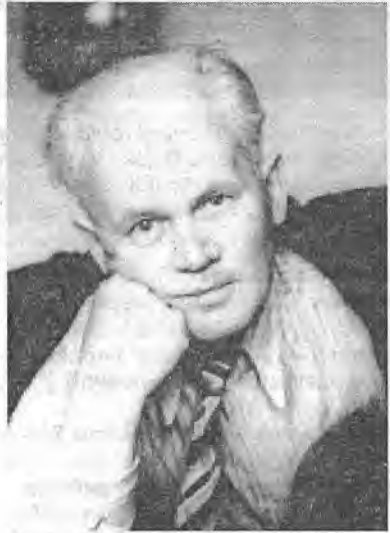
Быў і бліц-турнір па армрэсліngu. У фінале сышліся Дзмітрый Кірыленка і Дзяніс Семініда. Нягледзячы на тое, што Дзяніс лягчэйшы за свайго саперніка кілаграмаў на 11, выйграць Дзмітрыю ўдалося толькі ў трэцяй вышальнай схватцы.

Дзве "кафедральныя" каманды і каманда алімпійцаў БДУ змагаліся ў перацягванні каната. Ні ветэраны кафедры, ні алімпійцы, у шэрагах якіх быў срэбраны прызёр гульняў 1996 года ў Атланце, двухразовы чэмпіён Еўропы па грэка-рымскай барацьбе Сяргей Ліштван, не змаглі супрацьстаяць "маладзёжнай" зборнай кафедры.

Падводзілі вынікі апошняй універсітэцкай спартакіяды. Вялікі крышталёны кубак за першае месца ўручылі прадстаўнікам юрыдычнага факультэта. На другім месцы — факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі, на трэцім — механіка-матэматычны факультэт.

Вольга КАЗДЗЕРКА

ЮБИЛЕІ

З 25 па 27 лістапада гэтага года на геаграфічным факультэце Белдзяржуніверсітэта пройдуць мерапрыемствы, прысвечаныя 90-годдзю з дня нараджэння прафесара Васіля Аляксеевіча Дзяменцьева. Будзе наладжана навуковая канферэнцыя, у якой прымуць удзел 80 спецыялістаў Беларусі і Расіі.

Плануецца арганізаваць выставу малюнкаў, публікацый і рукапісаў прафесара В.А. Дзяменцьева ў чытальнай зале бібліятэкі геафака. У геаграфічным таварыстве Беларусі будзе паказана асабістая бібліятэка В.А. Дзяменцьева, якую ахвяравала геаграфічнаму факультэту яго сям'я.

Матэрыялы калек прафесара В.А. Дзяменцьева чытайце на 4-5 старонках гэтага нумара "Беларускага ўніверсітэта".

УНІВЕРСІТЭТУ — 77!

"СЯМ'Я" ПРАПІСАЛАСЯ Ў ІНТЭРНАЦКІМ ДВОРЫКУ

У дворыку паміж другім і пятым інтэрнатамі аб адзінаццатай гадзіне 30 верасня, не зважаючы на дождж, сабраліся людзі: адкрыццём скульптуры "Сям'я" распачыналася святкаванне 77-годдзя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Гэтая скульптура нарадзілася на 1-м міжнародным пленэры скульптараў у 1997 годзе. Месця мастакі працавалі пад адкрытым небам ля цырка-шапіто, што на Арлоўскай. А праз год аўтар Кастусь Селяханаў падарыў свой твор вядучай ВДУ рэспублікі.

Дворык на Кастрычніцкай выбраны не выпадкова. Месца паміж двума інтэрнатамі — ідэальнае для "Сям'і". Бо ў інтэрнатах жывуць людзі, адарваныя ад сваіх родных і блізкіх. А скульптура нагадвае, што яны не адны ў вялікім горадзе і што іх прынялі ў вялікую універсітэцкую сям'ю. Праз некаторы час будзе ўстаноўлена яшчэ адна скульптура Кастуса Селяханава — "Дынастыя".

На адкрыцці "Сям'і" выступіла мастацтвазнаўца Ларыса Барысаўна Бортнік. Ларыса Барысаўна спадзяецца, што скульптура будзе радаваць вока не аднаго пакалення студэнтаў універсітэта. Бо гэты твор мастацтва зроблены з прыроднага матэрыялу — даламіту. Застаецца спадзявацца, што "Сям'ю" міне рука вандала.

Вольга КАЗДЗЕРКА

ФРАНЦЫСК СКАРЫНА І МІКАЛАЙ ГУСОЎСКИ — УПЕРШЫНІЮ Ў МІНСКУ

30 кастрычніка ў чарговую гадавіну стварэння БДУ дворык універсітэцкага гарадка ўпрыгожылі скульптуры нашых славуных суайчыннікаў — Францыска Скарыны і Мікалая Гусоўскага.

Скульптуры — дар Белдзяржуніверсітэту ад клуба "Спадчына", які ўзначальвае Анатоль Белы. Аўтар скульптурнай выявы Ф. Скарыны — Сяргей Адашкевіч, а М. Гусоўскага — Уладзімір Панцілееў. Засталася толькі зрабіць пастаменты.

Дарэчы, гэта першыя скульптуры вядомым беларускім дзеячам у Мінску. І вельмі прыемна, што яны з'явіліся нават у БДУ. Сапраўды, было б цудоўна, калі б універсітэцкі дворык стаў гасцінным прытулкам і для іншых вялікіх людзей — Еўфрасіні Полацкай, Аркадзя Смоліча, Мітрафана Доўнар-Запольскага, Усевалада Ігнатоўскага, Уладзіміра Пічэты і іншых.

Сяргей ДЗІЕСПЕРАЎ

АБ'ЯВЫ

Навукова-даследчы інстытут фізіка-хімічных праблем Белдзяржуніверсітэта

аб'яўляе конкурс
на замяшчэнне вакантных пасадаў:

- загадчыка лабараторыі лекавых сродкаў на аснове мадыфікаваных поліцукрыдаў;
- малодшага навуковага супрацоўніка лабараторыі структурна-хімічнага мадыфікавання палімераў;
- малодшага навуковага супрацоўніка лабараторыі хіміі кандэнсаваных асяроддзяў.

Тэрмін падачы дакументаў — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Дакументы прымаюцца па адрасу: 220050, г. Мінск, вул. Ленінградская, 14, аддзел кадраў НДІ ФХП БДУ

СТУДЭНЦКІ САЮЗ: ПЕРСПЕКТЫВЫ РАЗВІЦЦЯ

4 лістапада ў галоўным корпусе універсітэта адбыўся справаздачна-выбарчы сход Студэнцкага саюза БДУ. Адміністрацыі універсітэта ў сходзе ўдзельнічалі прарэктар па вучэбна-выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях У. Б. Аджаяў, намеснікі дэканаў факультэтаў, супрацоўнікі структур па рабоце з моладдзю. На сход былі запрошаны прадстаўнікі Савета старастаў, прафкома студэнтаў, камітэта БПСМ Белдзяржуніверсітэта, іншых грамадскіх арганізацый, куратары вучэбных груп.

Дэлегатамі і гасцямі сходу былі заслуханыя справаздачны даклад старшыні камітэта Студэнцкага саюза С.Ю. Дзіесперава, выступы прадстаўнікоў адміністрацыі універсітэта, членаў арганізацыі. Актыўна абмяркоўваліся накірункі далейшай працы Саюза: формы развіцця супрацоўніцтва з іншымі маладзёжнымі грамадскімі арганізацыямі, міжнародных сувязей, работы ў інтэрнатах. У выніку адкрытага галасавання быў выбраны камітэт Студэнцкага саюза. На пасяджэнні новага камітэта, што адбылося адразу пасля сходу, старшынёй арганізацыі быў абраны студэнт геаграфічнага факультэта Аляксей Багамазаў.

НОВЫЯ АДРАСЫ

3 НАВАСЕЛЛЕМ!

Пасля аднаўлення старога фізічнага корпуса, які цяпер стаў адміністрацыйным, многія службы універсітэта змянілі сваё месцапражыванне. Мы друкуюем спіс новых адрасоў тых падраздзяленняў, якія ўжо пераехалі.

Адміністрацыйны корпус (вул. Бабруйская, 5 а)

1-Ы ПАВЕРХ

Прарэктар па вучэбнай рабоце

Карзюк Віктар Іванавіч, тэл. 226-59-36 (прыёмная — 268-70-05), прымае грамадзян па асабістых пытаннях у аўторак і пятніцу з 9.00 да 11.00

Прарэктар па вучэбна-выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях

Аджаяў Уладзімір Барысавіч, тэл. 226-58-98 (прыёмная — 268-70-05), прымае грамадзян па асабістых пытаннях у панядзелак з 15.00 да 17.00 і чацвер з 9.00 да 11.00

Начальнік упраўлення кадраў

Клімковіч Алег Данілавіч, тэл. 226-55-56

Начальнік упраўлення вучэбнай і навукова-метадычнай работы

Самахвал Віктар Васільевіч, тэл. 220-70-37

Упраўленне кадраў (прафесарска-выкладчыцкі састаў), тэл. 226-59-39

Упраўленне міжнародных сувязей, тэл. 220-88-21

2-І ПАВЕРХ

Рэктар

Казулін Аляксандр Уладзіслававіч, прымае грамадзян па асабістых пытаннях у першы і трэці аўторак кожнага месяца з 15.00 да 17.00

Прыёмная

Шуніна Наталля Васільеўна, тэл. 226-59-40

Першы прарэктар

Брыгадзін Пётр Іванавіч, тэл. 220-67-55 (прыёмная — 226-59-40), прымае грамадзян па асабістых пытаннях кожны чацвер з 10.00 да 13.00

Памочнік рэктара

Павалаяў Сяргей Анатольевіч, тэл. 226-58-32

Начальнік упраўлення перспектыўнага развіцця і аналітычнай работы

Чайкун Сяргей Анатольевіч, тэл. 210-44-73

Прарэктар па навуковай рабоце

Рахманаў Сяргей Кімавіч, тэл. 226-55-49 (прыёмная — 220-79-68), прымае грамадзян па асабістых пытаннях кожны чацвер з 14.00 да 16.00

Прарэктар па вучэбнай і інфармацыйна-аналітычнай рабоце

Курбацкі Аляксандр Мікалаевіч, тэл. 220-66-80, прымае грамадзян па асабістых пытаннях кожны чацвер з 14.00 да 16.00

Прарэктар па міжнародных сувязях

Астапенка Уладзімір Аркадзьевіч, тэл. 226-58-78, прымае грамадзян па асабістых пытаннях у аўторак з 14.00 да 16.00

Адміністрацыйны корпус

(вул. Бабруйская, 7)

Прарэктар па эканоміцы і камерцыйных пытаннях

Векша Сяргей Аляксандравіч, пакой 416, тэл. 220-42-06 (прыёмная — 220-64-69), прымае грамадзян па асабістых пытаннях у сераду з 15.00 да 17.00

Прарэктар па агульных пытаннях

Булаўка Уладзімір Германавіч, пакой 302, тэл. 268-70-63 (прыёмная — 226-55-38), прымае грамадзян па асабістых пытаннях у сераду з 15.00 да 17.00

Прарэктар па адміністрацыйна-гаспадарчай рабоце

Тарасевіч Уладзімір Іванавіч, пакой 203, тэл. 226-44-46 (прыёмная — 220-71-08), прымае грамадзян па асабістых пытаннях у чацвер з 14.00 да 16.00

Студэнцкі сектар упраўлення кадраў, пакой 102, тэл. 220-68-93

Канцылярыя БДУ, пакой 100, тэл. 226-50-59

Корпус БДУ (пр. Ф. Скарыны, 4)

Прафком супрацоўнікаў БДУ, старшыня прафкома Туромша Яўген Пятровіч, пакой 214, тэл. 226-57-06

Цэнтр інфармацыйных тэхналогій,

дырэктар Варатніцкі Юрый Іосіфавіч, пакой 218, прыёмная — 220-77-52

Адзел рэдкай кнігі бібліятэкі БДУ, пакой 229, тэл. 268-70-27

Маладзёжныя арганізацыі БДУ, пакой 205, тэл. 268-70-76

Хутка пераедуць у пакоі 201-207 прафкомстудэнтаў БДУ (тэл. 226-59-57), а дырэкцыя па справах культуры — у пакоі 209 і 211 (тэл. 220-42-07).

Даведачна-інфармацыйная служба БДУ, пакой 334 а, тэл. 226-59-51

Корпус БДУ (вул. Бабруйская, 9)

Намеснік прарэктара па НДР, начальнік НДЧ

Панарадаў Уладзімір Васільевіч, пакой 405, прыёмны пакой 403, тэл. 220-74-65

Вучоны сакратар, намеснік начальніка НДЧ

Янкоўскі Алег Мікалаевіч, пакой 404, прыёмны пакой 403, тэл. 220-74-65

Загадчык аддзела аспірантуры

Яноўская Ларыса Паўлаўна, пакой 420, тэл. 220-81-81

Кожны чалавек хоць аднойчы, але забягаў перакусіць у пункты грамадскага харчавання. Нядаўна споўнілася 75 гадоў з дня адкрыцця першай студэнцкай сталойкі ва ўніверсітэце. Тэрмін вялікі. А ў якім стане знаходзіцца студэнцкае харчаванне праз столькі гадоў?

Сталойкі БДУ адносяцца да рангу студэнцкіх. Студэнты ж, як вядома, народ далёка не багаты. Для іх даводзіцца шукаць самыя танныя прадукты харчавання. У асноўным у дзяжурных прадпрыемствах, бо ў прыватных — за надта ўжо вялікі кошт.

Для немажожных студэнтаў існуюць нават талоны на харчаванне. Толькі за верасень імі скарысталіся 1644 чалавекі.

Ёсць праблемы і з дастаўкай прадуктаў. Калі раней іх пры-

ГАТУЕМ З ТВОРЧАСЦЮ

возілі "па кольцы": машыны харчовых баз развозілі прадукты ўсім заказчыкам, — то цяпер кіраўніцтву сталовых даводзіцца самім шукаць машыны. Але не толькі гэтыя праблемы турбуюць загадчыцу сталовых універсітэта Галіну Раманайну Плюхіну:

— Апошнім часам цяжэй стала выжываць сталойкам. Перарваліся былыя сувязі. Калі раней у нас не было праблем з дастаўкай прадуктаў, то зараз я і мой намеснік Сяргей Міхайлавіч Мафучанка павінны самі тэлефанаваць пастаўшчыкам, часам карыстаючыся нават рэкламнымі газетамі. Вядома, няпроста сёння знайсці ўсе патрэбныя тавары па самым танным кошце, але пакуль атрымліваецца, і на асартыменце сталовых крызіс не адбіваецца.

— Я не аднойчы чула нараканні на асартымент сталойкі, што ў галоўным корпусе. Каля чатырох гадзін дня ён не зусім багаты...

— Здраецца і такое. Але свае хібы мы імкнемся выпраўляць.

— Пра што яшчэ баліць галава ў загадчыка грамадскага харчавання БДУ?

— Мы не можам заплаціць сваім работнікам столькі, колькі яны заслугоўваюць. Любы повар атрымлівае ў рэстаране больш, чым у нас. Узняць цэны мы не можам, бо згубім шмат каго са сваіх кліентаў. Але, што цікава, у нас працуюць па трыццаць — сорак гадоў. Як прыйшлі ў сталовую універсітэта маладзенькімі дзяўчатамі, так і пакідаюць яе толькі для таго, каб пайсці на пенсію. Вось такія ў нас людзі, ад-

даная сваёй справе. Дый калектыў не склочны, не скандальны, усе паважаюць адзін аднаго, таму і сыходзіць не хочацца.

— У такога калектыву павінны быць свае традыцыі. Вы збіраецеся ў вольную хвіліну на сумесныя святы, дні нараджэння?

— На вялікі жаль, мы ўжо даўно гэтага не практыкуем. Усё больш абслугоўваем чужыя святы: універсітэцкія банкеты, вяселлі, сустракаем замежныя дэлегацыі. Але гэта не азначае, што ў нас нядружны калектыў. Усе — добрыя работнікі і цікавыя людзі. А інакш нельга. Вы ведаеце, якія ў нас буфетчыцы? Ды яны мне жыцця не дадуць, калі чагосьці не будзе хапаць на латках. А павары... Калі дзесьці пабачу цікавую страву, заўсёды прашу ўвесці ў наш асартымент. І не было ніводнага разу, каб яны не знайшлі рэцэпту. У нашай справе нельга без творчасці.

Вольга КАЗДЗЕРКА

З ГІСТОРЫЯІ НА "ТІ"

Гэты дзень у жыцці ўніверсітэта

01.11. — 65 год з дня нараджэння Вячаслава Уладзіміравіча Адамчыка, беларускага пісьменніка. Вучыўся ў БДУ (у 1952-1957 гадах). Скончыў Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве. Працаваў на кінастудыі "Беларусьфільм". З 1982 — галоўны рэдактар часопіса "Бярозка". Лаўрэат літаратурнай прэміі імя І. Мележа, Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я. Коласа (1988). Аўтар раманаў, апавесцей, аповяданняў.

01.11. — 130 год з дня нараджэння Дзмітрыя Іванавіча Даўгялы, беларускага гісторыка, архівіста, археографа, крыніцазнаўцы. Скончыў Пецярбургскую духоўную акадэмію. Працаваў у архівах Віцебска і Вільні. Далучыўся да беларускага нацыянальна-вызваленчага руху, удзельнік Усебеларускага кангрэса (1917). У 1925 — член Дзяржаўнай камісіі па вяртанні архіваў Беларусі з Расіі. З 1925 — супрацоўнік Інбелкульту, дацэнт БДУ, з 1929 — дырэктар бібліятэкі АН Беларусі, у 1937 — навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Беларусі. Публікаваў помнікі беларускага дзелавога пісьменства і мовы, першым даследаваў гістарычную тапаграфію беларускіх замкаў. Арыштаваны ў 1937. Паводле неўдакладненых звестак, памёр у Казахстане. Рэабілітаваны пасмяротна ў 1964.

01.11. — 70 год з дня нараджэння Аляксандра Аркадзевіча Шлыка, беларускага вучонага ў галіне фотабіялогіі. Член-карэспандэнт АН СССР, доктар біялагічных навук, прафесар. Скончыў БДУ. З 1973 працаваў дырэктарам Інстытута фотабіялогіі АН

Беларусі. Асноўныя працы па даследаванню біясінтэзу і арганізацыі біясінтэзу і арганізацыі фотасінтэтычнага апарату раслін.

01.11. — 30 год з дня здачы ў эксплуатацыю студэнцкага інтэрната па вул. Кастрычніцкай.

02.11. — 70 год з дня прыняцця рашэння СНК БССР аб адкрыцці ў БДУ хіміка-тэхналагічнага факультэта.

03.11. — 20 год з дня стварэння галіновай НДЛ фізічных метадаў і сродкаў дыягнастычнага кантролю і стану сілавых устаноў пры кафедрах радыёфізікі і электронікі.

04.11. — 40 год з дня стварэння Вылічальнага цэнтра БДУ.

07.11. — 60 год з дня нараджэння Генадзя Аляксеевіча Браніцкага, доктара хімічных навук, прафесара. Скончыў БДУ ў 1960 годзе, дзе і працуе па сённяшні дзень. З 1978 — у НДІ фізіка-хімічных праблем пры БДУ, адначасова з 1995 у БДУ. Навуковыя даследаванні па хіміі фатаграфічных працэсаў і хімічным каталізе. Адзін з аўтараў новага метаду атрымання шматкаляровых адлюстраванняў на галагенерэзных фотасляях.

12.11. — 25 год з дня стварэння кафедры біяфізікі фізічнага факультэта.

14.11. — 35 год з дня стварэння навукова-даследчага сектара БДУ.

15.11. — 30 год з дня арганізацыі ў БДУ навукова-метадычнага савета як дапаможнага органа пры Вучоным савеце.

*Рубрыку вядзе загадчык музея гісторыі БДУ
Артур ЗЕЛЬСКИ*

ПАДПІСКА — 99

Працягваецца падпіска на перыядычныя выданні на першае паўгоддзе 1999 года

ВЕСНІК БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

Падпісная цана на часопіс "Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта" па серыях выглядае так:
Серыя I (індэкс 74851) — фізіка, матэматыка, інфарматыка (№ 1, студзень, № 2, май) — 70000 рублёў;

Серыя II (індэкс 74852) — хімія, біялогія, геаграфія (№ 1, люты, № 2, чэрвень) — 70000 рублёў;

Серыя III (індэкс 74853) — гісторыя, філасофія, псіхалогія, паліталогія, эканоміка, права (№ 1, сакавік) — 35000 рублёў;

Серыя IV (індэкс 74854) — філалогія, журналістыка, педагогіка (№ 1, красавік) — 35000 рублёў.

Нагадаем, што ў рознічны продаж часопіс не паступае.

У кожным нумары — "Сюрпрыз"!

"Сюрпрыз" — штомесячны часопіс для дзяцей. Ён цудоўна ілюстраваны, пазнавальны, забаўляльны і вельмі цікавы для хлопчыкаў і дзяўчынак. Маленькіх чытачоў чакаюць не толькі чароўныя казкі, захапляючыя аповяданні, маляванкі і вершы, але і разнастайныя красворды, самаробкі, рэбусы, смяшынкі, а таксама адрасы сяброў у бліжэйшым і далёкім замежжы. Мноства займальных конкурсаў, віктарын, латарэй і, зразумела ж, прызы пераможцам.

"Сюрпрыз" — маленькае поле цудаў, ў якім удзельнічаюць усе: і дзеці, і дарослыя. Гэтае выданне — добры дапаможнік настаўнікам, бібліятэкарам, метадыстам і выхавальнікам.

Падпісны індэкс 74934. Аформіць падпіску на "Сюрпрыз" можна па пошце альбо ў пунктах "Белсаюздруку". Даведкі па тэлефонах: 229-19-63, 220-55-54.

ДЗЯКУЮ!

Шаноўныя Папук Руслан Пятровіч

і Корбут Раіса Васільеўна!

Хацелася б праз газету выказаць вам сваю падзяку за шчырыя адносіны да вашых падалечных студэнтаў, за дабыню, за клопат і сардэчнасць у адносінах да інтэрнацкага студэнцтва. Жадаю вам добрага здароўя, шчасця, поспехаў ва ўсіх пачыненнях, дабрабыту і ўвогуле ўсяго самага найлепшага. Яшчэ раз шчыра дзякую!
З павагай Галіна Кацуба, былая студэнтка і былая жыхарка інтэрната № 4.

Адзіная ў Беларусі ландшафтна-аграфічная школа сфарміравалася на геаграфічным факультэце Белдзяржуніверсітэта таксама дзякуючы працам выдатнага вучонага, чалавека энцыклапедычных ведаў, нястомнага даследчыка прыроды прафесара Васіля Аляксеевіча Дзяменцьева.

Станаўленне школы адбылося ў 50-60 гады, якія сталі перыядам найвышэйшых творчых поспехаў В. А. Дзяменцьева і па часе супалі з буйным росквітам навукі ў ВУ і фарміраваннем ландшафтных школ у Маскоўскім, Ленінградскім, Кіеўскім, Варонежскім універсітэтах. У гэтыя гады В. А. Дзяменцьеў разгарнуў маштабныя экспедыцыйныя работы па вывучэнню ландшафтаў паўднёва-заходняй часткі Беларусі і распрацаваў метад іх палявога картаграфіравання. Гэта дазволіла выявіць марфалагічную будову ландшафтаў вывучанай тэрыторыі і распрацаваць іх класіфікацыю.

Пад кіраўніцтвам В. А. Дзяменцьева ўпершыню ў рэспубліцы распачаліся работы ландшафтна-прыкладнага характару. Адна з іх — рэкрэацыйна-ацэнка ландшафтнай зоны адпачынку "Мінскае мора" — атрымала прызнанне ландшафтных архітэктараў, была выкарыстана падчас планіроўкі гэтай тэрыторыі і мела шырокі грамадскі рэзананс. У апошнія гады жыцця В. А. Дзяменцьеў стварыў навукова-даследчую групу, якая складалася з яго вучняў (Г. І. Марцінкевіч, Н. К. Кліцунова) і паслядоўнікаў (Г. Т. Ханічова, Л. В. Логінава), якія займаліся новай для ландшафтазнаўства праблемай — вывучэннем уплыву асушальных меліярацый на ландшафты. Менавіта гэтая група з'явілася ініцыятарам і асноўным выканаўцам прац, якія вылучылі геаграфічны

факультэт БДУ ў шэраг навуковых цэнтраў фундаментальных ландшафтных даследаванняў. Гэта ў першую чаргу работы метадалагічнага характару: распрацоўка падыходаў і прынцыпаў

якія накіраваны на ацэнку ландшафтаў для розных відаў гаспадарчага выкарыстання. Работы такога плану характэрныя для больш маладой генерацыі ландшафтнай школы. Вылучаюцца

выбару картаграфічнай мадэлі. У сучаснай міжнароднай практыцы для ўпарадкавання прасторавых звестак актыўна выкарыстоўваюцца ландшафтныя карты. У гэтай сувязі ўяўляецца актуальным выкананне цыкла работ па фарміраванню канцэпцыі і дызайну камп'ютэрнай экспертнай сістэмы лічбавага ландшафтнага каталога для тэрыторыі Беларусі.

Вылічальныя і графічныя магчымасці геаграфічных інфармацыйных сістэм (ГІС) выкарыстоўваюць пры развіцці такога прыкладнага накірунку ў ландшафтазнаўстве, як экалогія ландшафта. Цяпер на базе гіз-тэхналогіі

СТАНАЎЛЕННЕ І РАЗВІЦЦЕ БЕЛАРУСКАЙ ЛАНДШАФТНАЙ ШКОЛЫ

класіфікацыі прыродных і антрапагенных ландшафтаў, развіццё канцэпцыі прыродна-антрапагеннага ландшафту і праблемы ландшафтнага раяніравання. Важна падкрэсліць, што асновай працаў у галіне тэорыі ландшафту з'явіўся вялікі палявы матэрыял, сабраны ў працэсе шматгадовых экспедыцыйных даследаванняў, якія праводзіліся ва ўсіх кутках Беларусі. Гэта абумовіла развіццё другога важнага накірунку ландшафтных даследаванняў — распрацоўкі метадыкі палявога вывучэння і картаграфіравання ландшафтаў ў буйным і сярэднім маштабах. Усе гэта дазволіла ажыццявіць такія значныя працы, як складанне і выданне ландшафтнай карты маштабам 1:600, складанне карты прыродна-антрапагенных ландшафтаў маштабу 1:1000000, распрацоўка схем ландшафтнага раяніравання. Гэтыя карты і схемы выкананы для тэрыторыі Беларусі ўпершыню. У цэлым ландшафтнай групай было апублікавана больш за 130 ландшафтных карт рэспублікі, абласцей і адміністрацыйных раёнаў.

Яшчэ адзін накірунак даследаванняў ландшафтнай школы — прыкладныя распрацоўкі,

даследаванні В. Н. Губіна (экалагічная геадинаміка, касмічнае ландшафтазнаўства), А. Н. Вітчанка (аграэкалогія), І. І. Шчаснай (рэкрэацыйнае ландшафтазнаўства), В. М. Яцухно, М. Н. Брылеўскага (геаэкалагічны аналіз і аграландшафтазнаўства).

Выводзяцца з канцэпцыі і дызайну камп'ютэрнай экспертнай сістэмы лічбавага ландшафтнага каталога для тэрыторыі Беларусі.

даць навукова абгрунтаваныя рэкамендацыі па функцыянальнай планіроўцы горада з улікам сацыяльна-эканамічных і экалагічных крытэрыяў, патрабаванняў ландшафтнай арганізацыі мясцовасці і ландшафтнай архітэктуры.

Толькі такім шляхам можна прыйсці да эфектыўнага прыродакарыстання, паслаблення негатыўнага экалагічнага з'яў і ўстойлівага развіцця краіны.

Г. І. МАРЦІНКЕВІЧ,
прафесар кафедры
фізічнай геаграфіі і
аховы прыроды, доктар
геаграфічных навук

ЗАСНАВАЛЬНІК БЕЛАРУСКАЙ ГЕАМАРФАЛОГІІ

Яшчэ ў перадаванні гады прафесар Васіль Аляксеевіч Дзяменцьеў, маючы вялікі вопыт палявых даследаванняў у Пай-Хое і Заходняй Сібіры, разгарнуў навуковую працу ў Белдзяржуніверсітэце. Васіль Аляксеевіч праявіў сябе як геамарфалаг, палеагеограф, ландшафтазнаўца і з'явіўся заснавальнікам гэтых накірункаў, стварыў навуковую школу і шматлікія працы. Цяпер, калі прайшло шмат гадоў, не перастаеш здзіўляцца

навуковай эрудыцыі і незвычайнай інтуіцыі вучонага, які раскрываў законы прыроды практычна на "голым месцы" без буйнамаштабных геалагічных вышукаў, фінансавых і транспартных сродкаў для палявых даследаванняў. Яго імя стала вядомым ужо ў 1948 годзе пасля выступлення на II Усесаюнным геаграфічным з'ездзе па праблеме геамарфалагічнага раяніравання Беларусі. Прадстаўленая ім схема стала асновай усіх больш позніх работ гэтага накірунку.

У аснову вучэння аб геамарфалогіі Беларусі закладзены адзіна правільны і магчымы генетычны падыход — уяўленне аб узнікненні, узросце, развіцці і сучасным абліччы рэльефа. На гэтай аснове былі вылучаны геамарфалагічныя зоны: Беларускае Паазер'е, Беларуска града,

Прыледніковыя раўніны (Перадпалессе), нізіны Беларускага Палесся. У іх складзе па разнастайнасці тыпаў рэльефу вылучаны 32 геамарфалагічныя раёны. Значнае месца ў працах В. А. Дзяменцьева надаецца вывучэнню рачных далін, тэрасавых комплексаў і скразных далін. У спецыяльных артыкулах ён раскрывае сутнасць працэсу ва ўмовах спуску прыледніковых вадаёмаў, рэгрэсіўнай эрозіі і эпігенетычных фактараў. Вялікую ўвагу звяртае на практычнае выкарыстанне скразных далін, што ў шэрагу выпадкаў пацвердзілася ў наступныя гады. Тэарэтычныя і практычныя высновы вучонага знайшлі адлюстраванне ў Атласе БССР 1958 года, дзе ўпершыню прадстаўлена геамарфалагічная карта рэспублікі, марфалагічныя карты гудшчыні і глыбіні расчленення рэльефа, сучасных геамарфалагічных працэсаў. Вынікі геамарфалагічных даследаванняў пакладзены ў аснову існуючай цяпер схемы фізіка-геаграфічнага і ландшафтнага раяніравання.

В. Ф. ЯКУШКА, прафесар
кафедры агульнага
землязнаўства, доктар
геаграфічных навук

НАВУКОВАЯ ШКОЛА В. А. ДЗЯМЕНЦЬЕВА

У геаграфічнай навуцы ўжо даўно складалася ўяўленне аб навуковых школах, якія адрозніваюцца адна ад адной сваім творчым патэнцыялам і перадумовамі фарміравання. Аналіз навуковай і педагогічнай дзейнасці прафесара В.А. Дзяменцьева дазваляе сцвярджаць, што такая школа ўзнікла і ў Беларусі на базе геаграфічнага факультэта Белдзяржуніверсітэта.

Галоўнай перадумовай для стварэння навуковай школы з'яўляецца грамадская запатрабаванасць у дадзеным навуковым накірунку. Пасля вайны Беларусь мела патрэбу не толькі ў развіцці эканамічнай базы, але і ў комплексным вывучэнні прыроднага патэнцыялу ўсёй тэрыторыі і магчымасць выкарыстання яго ў практыцы сацыяльна-эканамічнага будаўніцтва. Геамарфалагічныя і асабліва ландшафтныя даследаванні, якія пачаў праводзіць В.А. Дзяменцьеў, адпавядалі гэтым патрабаванням.

Другой перадумовай нараджэння навуковай школы з'яўляецца асоба вучонага, здольнага павесці навуковы калектыў на

тарскія ідэі. Ён здолеў стварыць атмасферу навуковага пошуку, дапамог моладзі вызначыцца ў навуцы і авалодаць новымі метадамі даследавання. В.А. Дзяменцьеў імкнуўся раскрыць творчы патэнцыял і яго асаблівасці ў кожным вучні; ад гэтага сам калектыў, якім ён кіраваў, рабіўся рознабаковым і адыходзіў ад вузкай спецыялізацыі.

Навуковая школа, як правіла, схіляецца да пастаяннай крыніцы публікацыі ідэі прадстаўнікоў і паслядоўнікаў школы. В.А. Дзяменцьеў свае геаграфічныя работы і вынікі даследаванняў сваіх вучняў і калег публікаваў у перыядычных выданнях універсітэта. Арганізуючай асновай у гэтым працэсе стаў філіял Геаграфічнага таварыства, які доўгі час узначальваў В.А. Дзяменцьеў. У тэматычных зборніках таварыства пастаянна з'яўляліся артыкулы самога вучонага і яго вучняў. Дзякуючы публікацыям калектыў ластупова рабіўся вядомым навуковай грамадскасці і пачаў актыўна супрацоўнічаць з іншымі геаграфічнымі цэнтрамі. Вырашальнай перадумовай наяў-

вырашэнне важных праблем навукі і практыкі. В.А. Дзяменцьеў валодаў многімі якасцямі, якія дазволілі яму стаць лідэрам — прычэповасць у жыцці і рабоце, прагрэсіўныя пазіцыі ў навуцы, смеласць у прыняцці рашэнняў, вялікая працаздольнасць. Ён быў аўтарытэтам у навуцы для сваіх вучняў і паслядоўнікаў.

Нараджэнне і развіццё новай навуковай школы абумоўліваецца усім ходам развіцця геаграфіі. Гэта ёсць трэцяя перадумова. У пасляваенныя гады ў геаграфічнай навуцы ўжо цвёрда ўсталявалася меркаванне, што ландшафтазнаўства з'яўляецца тэорыяй, метадалогіяй і метадам даследавання ўсёй сістэмы геаграфічных навук. У навуковай дзейнасці В.А. Дзяменцьева ўсе гэтыя палажэнні атрымалі пацверджанне.

Важнай асаблівасцю фарміравання навуковай школы з'яўляецца наяўнасць калектыву аднадумцаў. В.А. Дзяменцьеў здолеў стварыць моцную творчую групу і накіраваць яе на нава-

насці навуковай школы з'явілася тое, што яна не распалася зыходам В.А. Дзяменцьева. Прадстаўнікі школы здолелі паглыбіць і пашырыць яе навуковы патэнцыял, убачылі большую перспектыву развіцця комплексных даследаванняў у сістэме геаграфічных навук, якая вядзе да кансалідацыі і адзінства геаграфіі.

Усё гэта сведчыць пра тое, што ў Беларусі пад кіраўніцтвам прафесара В.А. Дзяменцьева сфарміравалася рэгіянальная навуковая школа географіі. Нараджэнне і станаўленне школы працякала ў выніку аб'ектыўных прычын, якія выяўлены геаграфічнай навукай на працягу ўсёй гісторыі развіцця. Школа мае сур'ёзны навуковы творчы патэнцыял і ўнесла значны ўклад у развіццё тэарэтычных і прыкладных аспектаў ландшафтазнаўства.

А. Н. МАТУСКА, дацэнт кафедры фізічнай географіі і аховы прыроды, кандыдат географічных навук

ІВАН ІВАНАВІЧ САЧАНКА: "ХОЦЬ ЧАСТА АЗІРАЮСЯ НА ПРАЖЫТАЕ, З ШКАВАСЦЮ ГЛЯДЖУ Ў БУДУЧЫНЮ..."

8 лістапада споўнілася 60 гадоў доктару гістарычных навук, прафесору Івану Іванавічу Сачанку. Ён працуе на факультэце жур-налістыкі БДУ 28 гадоў, з іх 14 — загадчыкам кафедры замежнай журналістыкі і літаратуры. Напісаў 7 манаграфій і звыш дзесятка брашур, падрыхтаваў 13 аспірантаў, якія абаранілі свае дысертацыі. Адзін з аўтараў падручніка

"Гісторыя беларускай журналістыкі", які ў 1982 годзе на Усеагульным конкурсе ў Маскве быў прызнаны лепшай работай па гісторыі, тэорыі і практыцы сродкаў масавай інфармацыі. Чытаў лекцыі не толькі ў Беларусі, але і за мяжой — у Сафійскім універсітэце, у Свабодным універсітэце Заходняга Берліна.

Пасля заканчэння факультэта журналістыкі ў 1965 годзе Іван Іванавіч пэўны час рэдагаваў газету "Беларускі ўніверсітэт". Сёння чытачам прапануецца інтэрв'ю, якое ён даў з нагоды свайго юбілея.

— Іван Іванавіч, перш за ўсё дазвольце далучыцца да віншаванняў вашых сяброў і супрацоўнікаў, пажадаць надалей здароўя і плённай працы. Ці не магі б вы растлумачыць свой жыццёвы выбар — чаму ім стала менавіта журналістыка?

— Дзякуй за віншаванне.

Што ж тычыцца жыццёвага выбару, дык на яго моцна паўплывалі абставіны майго дзяцінства. Хаця цяжка назваць дзяцінствам перыяд з 1942-га па красавік 1945-га, калі мяне вывезлі ў канцэнтрацыйны лагер Дахаў пад Мюнхенам. У памяці захавалася шмат жахлівага з той пары. У бараку, дзе жыў, было шмат дзяцей з розных краін Еўропы. Кармілі няблага і рэгулярна бралі кроў для нямецкіх салдат. Многія дзеці, зусім абяскроўленыя, паміралі. Смерць даводзілася бачыць штодзень. На вачах вязняў жудасна катавалі, вешалі, стралялі, палілі ці замарожвалі жыўцом. Не кожны мог захаваць нармальную псіхіку, убачыўшы такое. Фашысты знішчылі мае дзяцінства. І помню, з таго часу зашчыміла сэрца непераадольнае жаданне — расказаць пра перажытае. Хацелася крыкнуць на ўвесь свет пра тое, што людзей, якія толькі нарадзіліся, павінны акружаць не гора і смерць, як у мяне, а пашчота і ласка.

Пасля вызвалення апынуўся ў амерыканскай акупацыйнай зоне. Нас перавезлі ў Майнц і заклікалі ехаць у Амерыку. Многія з былых вязняў, суайчыннікаў, эмігравалі. Ледзь не вывезлі ў Злучаныя Штаты і мяне, шасцігадовага хлапчука. Але на той час былі такія саслабелы, што ледзь перасоўваўся. Пакуль лячыўся, савецкі ўрад рашуча запатрабавалі ад саюзнікаў, каб усіх грамадзян СССР прымусова вярнулі на радзіму. У сваю родную вёску Вялікі Бор Хойніцкага раёна прыехаў апрануты ў чорную ўніформу "Гітлер-югенд". Па тых часах на іншую адежу нельга было і разлічваць. Калі пайшоў у школу, у першых класах давялося нанова вывучыцца роднай мове. За часы зняволення чуў толькі нямецкую мову, на ёй толькі размаўляў, у памяці засталася некалькі рускіх і беларускіх слоўцаў.

(Заканчэнне на 6-й стар.)

**ІВАН ІВАНАВІЧ САЧАНКА:
"НОЦЬ ЧАСТА АЗІРАЮСЯ
НА ПРАЖЫТАЕ,
З ЦІКАВАСЦЮ ГЛЯДЖУ
Ў БУДУЧЫНЮ..."**

А жаданне расказаць пра свой лёс жыло па-ранейшаму ў сэрцы. Таму стаў пісаць матэрыялы для хойніцкай газеты "Ленінскі сцяг". Аднак у часы Сталіна расказаць пра зняволенне небяспечна. Тых, хто трапіў у Нямеччыну, лічылі здраднікамі народа з усімі адпаведнымі вынікамі. Дык пісаў матэрыялы на іншыя тэмы. Іх ахвотна друкавалі, а ў апошнім класе школы рэдактар "Ленінскага сцяга" расказаў, што ў Мінску ёсць факультэт, дзе рыхтуюць прафесійных журналістаў, і раіў туды паступаць. Так і зрабіў пасля таго, як адслужыў у войску.

Па сённяшні час яшчэ не здзейсніў мару — пакуль не напісана кніга аб пражытым. Але, спадзяюся, напішу...

— **З якімі думкамі сустракаеце юбілей?**

— Шэсцьдзесят гадоў надышлі нечакана хутка. Некалі нават не верылася, што дажыву да такога ўзросту. І разам з тым, вельмі рады, што дажыў да такіх гадоў. І сёння, хоць часта азіраюся на пражытае, з цікавасцю гляджу ў будучыню. Мне ўсё яшчэ здаецца, што да старасці далёка. Зусім не пагаджаюся, калі мне кажуць "пажылы мужчына". Пэўна, на такое светаўпрыманне ўплываюць зносіны са студэнтамі, аспірантамі. Знаходзячыся побач з імі, чытаючы лекцыі ці праводзячы семінары, міжволі імкнешся быць такім жа маладым, мэтанакіраваным...

Мінаючы гэты рубаж, думаеш пра тое, што жыццё працягваецца, што можна зрабіць яшчэ шмат карыснага, што можна і далей жыць і працаваць у цікавым калектыве нашага факультэта.

— **Як вы ацэньваеце сучаснае становішча факультэта журналістыкі?**

— Я даўно працую на факультэце, прайшоў тут ступені — ад студэнта да прафесара. І рады бачыць, што апошнім часам тут стала працаваць значна цікавей. Новы дэкан Васіль Пятровіч Вараб'ёў надаў новы імпульс факультэцкаму жыццю. З'явіліся новыя кафедры, новыя накірункі ў падрыхтоўцы кадраў. У сувязі з тым, што наша кафедра замежнай журналістыкі і літаратуры — асноўная адзінка ў падрыхтоўцы журналістаў-міжнароднікаў на Беларусі, паўстала шмат пытанняў і праблем пры стварэнні новых курсаў і спецкурсаў, пры аднаўленні старых праграм. Неабходна тэрмінова ствараць новыя падручнікі, вучэбныя дапаможнікі. Імкнемся арганізоўваць эфектыўную вытворчую практыку для студэнтаў-міжнароднікаў не толькі на бацькаўшчыне, але і за мяжой. Шмат што зроблена на гэтай ніве, аднак галоўная праца яшчэ наперадзе.

— **Над чым вы зараз працуеце?**

— Рыхтую падручнік "Уводзіны ў міжнародную журналістыку". Шмат часу адымае праца з аспірантамі. На бліжэйшы час запланавана абарона дысертацыі у трох аспірантаў, якіх рыхтаваў.

— **Дык дазвольце пажадаць вам поспехаў!**

Гутарыў Ягор КОНЕЎ

**САМАЯ «ЗАХОДНЯЯ»
АДУКАЦЫЯ**

Ірландыя — апошні фарпост еўрапейскай сушы на захадзе (далей — толькі Атлантычны акіян), а таксама апошняя апора старажытнай кельцкай культуры і дыялектаў кельцкай мовы, якія захоўваюцца тут. А яшчэ — у Шатландыі, Уэльсе і Брэтані. Апошнім часам гэтую краіну паглынула хваля еўрапейскай студэнтаў, якія выбралі для сваіх навуковых даследаванняў мову і традыцыі легендарных друідаў і фамораў.

Між тым, дзяржаўнай мовай Ірландскай Рэспублікі і цяпер з'яўляецца англійская — на ёй размаўляе пераважная частка насельніцтва, а таксама тыя сто тысяч студэнтаў, якія прыязджаюць сюды на вучобу. Дарэчы, у сярэдневеччы «зьялёны востраў» называлі яшчэ «востравам святых і шкаляроў» і апорай еўрапейскай культурнай думкі: ірландскія манахі прапаведавалі і адукоўвалі людзей па ўсёй Еўропе.

Ірландыя даражыць сваімі ўніверсітэцкімі традыцыямі і захоўвае рэпутацыю «кальскі культуры». Асноўныя звёны сістэмы адукацыі — школы, каледжы і ўніверсітэты — атрымліваюць невяліка дзяржаўныя субсідыі. Універсітэты ў Ірландыі шэсць: Нацыянальны Ірландскі, Дублінскі, Дублінскі Гарадскі, універсітэт у Лімерыке, Каралеўскі ўніверсітэт у Белфасце і Ольстэрскі. Усе яны дзяржаўныя. Адукацыю тут можна атрымаць па самых розных профілях (чым, дарэчы, універсітэты і адрозніваюцца ад звычайных ВНУ).

Сістэма адукацыі — брытанская. Кожны ўніверсітэт прапаноўвае праграмы на суісканне ступеняў бакалаўра, магістра і доктара. Галіны ведаў традыцыйна падзяляюцца на навуковую, тэхнічную, сацыяльную, медыцыну, бізнес і гуманітарную (яна ўключае ўсё, што звязана з літаратурай, гісторыяй і культурай). Першую ступень ўніверсітэцкай адукацыі (тры-чатыры гады ў залежнасці ад праграмы спецыялізацыі) вянчае дыплом бакалаўра, які студэнт атрымлівае пасля вывучэння шэрага курсаў. Ступень магістра дасягаецца за адзін-два гады шляхам курсавой альбо даследчыцкай работы. Але ж курсавая ірландскага студэнта — гэта зусім не тое, што пісьмовая работа беларускага. Гэта работа ва ўніверсітэце на працягу ўсяго тэрміну магістратуры, праслухоўванне курсаў, здача залікаў. Даследчыцкая ж работа (у нашым разуменні дыпломная) — самастойныя вынаходніцтвы ў якой-небудзь галіне. Ступень доктара прысвойваецца студэнту толькі на аснове самастойных навуковых даследа-

ванняў. Для прысуджэння ўсіх навуковых ступеняў ўніверсітэты запрашаюць незалежных экзаменатараў, каб выключыць нават самую дробную сумненні ў захаванні высокіх стандартаў навучання.

Што ж датычыць жыцця «бедных» студэнтаў, то ў Ірландыі распаўсюджаны школы-інтэрнаты для навучэнцаў другой ступені. Студэнтам больш сталага ўзросту лягчэй: існуе практыка жыцця ў сем'ях. Як правіла, гаспадары кормяць пастаяльца два разы на дзень (абедваюць многія студэнты ва ўніверсітэцкіх кавярнях і сталожках — на гэта ідзе не так ужо і шмат грошай), можна дамовіцца аб правядзенні штодзённай прыборкі ў пакоі і не трэба думаць аб аплаце рахункаў за кватэру і святло. Хаця большасць ўніверсітэтаў і каледжаў мае свае інтэрнаты, у буйных гарадах студэнты самі аддаюць перавагу кватэрам (здымаюць яе альбо кожны для сябе, альбо для ўсёй кампаніі адразу). А вырашае праблему пошукаў неабходнага жылля спецыяльны аддзел навучальнай установы.

ВУЧЫЦЦА ВА УНІВЕРСІТЭЦЕ НА ЧУЖОЙ ПЛАНЕЦЕ

Жыццё ў Ірландыі абыходзіцца студэнтаў у сярэднім у сто ірландскіх фунтаў у тыдзень, уключаючы жыллё, транспарт, харчаванне. Гэта амаль 150 далараў ЗША. Кошт самога навучання залежыць ад месца і абранай студэнтам праграмы. У сярэднім год навучання на першай ступені ва ўніверсітэце каштуе каля 5200 фунтаў для будучых гуманітарыяў і бізнесменаў, 7000 для тых, хто займаецца навукамі і інжынернай справай, ад 12 500 для занятых медыцынай і звязаных з ёй прадметаў. Асобна аплочваюцца такія паслугі, як трансфер, экскурсіі, забавляльныя праграмы. Цэны ў Дубліне (ды і іншых буйных гарадах) некалькі вышэй, чым у правінцыі, затое варыянтаў больш і заўсёды ёсць шанец знайсці што-небудзь больш таннае.

Што датычыць медыцынскіх паслуг, дык на тэрыторыі кампуса яны аказваюцца бясплатна, хоць увогуле ў краіне медыцына платная. Ва ўсіх ВНУ абавязкова ёсць аддзел, персанал якога дапамагае і айчынным, і замежным студэнтам прывычаіцца да мясцовага ладу жыцця, а таксама атрымаць максімум карысці ад выбранай імі праграмы навучання.

Замежнікам паступіць у любы ірландскі ўніверсітэт не так і проста. Таму многія з іх выбіраюць такі шлях: прыязджаюць у Ірландыю загадзя, паступаюць у старэйшыя класы школ і здаюць разам з ірландскімі дзецьмі экзамен, які дае права быць прынятым у ВНУ.

ХТО ПАТРЭБНЫ Ў ХХІ СТАГОДДЗІ?

Калісьці самымі паважанымі спецыялістамі ў СССР лічыліся фізікі, у пачатку 90-х народ спяшаўся заняць абітурыенцкае месца ў медыцыне і біялогіі. А якія спецыялісты спатрэбяцца Беларусі ў наступным тысячагоддзі? Нядаўна ў рэспубліцы быў створаны міжведамасны савет па пытаннях прафесійнай падрыхтоўкі і працаўладкавання моладзі. Адным з накірункаў яго работы будзе прагназіраванне сітуацыі на рынку працы.

Ужо сёння навукоўцы расійскай Акадэміі прагназіравання лічаць, што на 2003-2005 гады прыйдзеца пік патрэбы ў хіміках, спецыялістах па стварэнню і павышэнню якасці прадуктаў харчавання. Ад хімікаў будуць чакаць распрацовак больш рацыянальных тэхналогій перапрацоўкі леса, «засваення» сінтэзу штучнага бялковага стрававання, біятэхналогій вытворчасці харчавання з арганічных выкапняў, прыёмаў выкарыстоўвання ў мэтах харчавання беспазваночных і планктону. Грамадства будзе мець патрэбу ў новых сістэмах для захавання прадуктаў і перапрацоўкі адходаў. Міжнацыянальныя эканамічныя прадрывемствы будуць мець патрэбу ў упураўленчых кадрах. А яшчэ ў эру інфармацыйных тэхналогій плануецца

вялікі попыт на спецыялістаў у галіне сродкаў сувязі.

У 2002-2004 годзе пачне назірацца недахоп, а ў 2008-2010 гадах адбудзецца сапраўдны бум на прафесіі, звязаныя з лясной гаспадаркай. Спатрэбяцца таксама энергетыкі і будаўнікі, якія валодаюць зусім новымі тэхналогіямі. Прыкладна ў 2010 годзе пачне расці патрэба ў спецыялістах па маніторынгу, упураўленню навакольным асяроддзем, рэгенерацыі адходаў. Грамадства будзе паранейшаму зацікаўлена ў развіцці медыцыны, ахове здароўя насельніцтва, але ўжо на новым якасным узроўні. Недахоп такіх спецыялістаў адаб'ецца на нас ужо ў 2015-2018 гадах.

Атрымліваецца, што ў наступным тысячагоддзі знойдуць прымяненне сваім ведам аказ тых, хто сёння пакуль не запатрабаваны.

А пакуль сярод зарэгістраваных у Мінскай гарадской службе занятасці 13.533 беспрацоўных амаль 17 працэнтаў маюць вышэйшую адукацыю. І больш за ўсё беспрацоўных інжынераў, эканамістаў, бухгалтараў. У 15 разоў прапанова перавышае попыт на таваразнаўцаў, у 27 разоў — на юрыстаў, у пяць разоў больш патрэбнага работнікаў культуры, спецыялістаў у галіне маркетынгу і менеджменту. Няма заявак на філосафаў, гісторыкаў, архітэктараў, фінансістаў, банкаўскіх службоўцаў, інжынераў-эканамістаў. Самы вялікі попыт у службе занятасці на гувернантак. Патрабуюцца архіварыусы, выхавальнікі дзіцячых садкоў, настаўнікі школ, медыкі. А прасцей за ўсё знайсці працоўнае месца маладым спецыялістам, якія маюць дыпламы Сельскагаспадарчай акадэміі, Беларускага аграрнага тэхнічнага ўніверсітэта ці сярэдніх спецыяльных сельскагаспадарчых навучальных устаноў.

Грамадзянін Беларусі мае права атрымаць адукацыю ў любой краіне свету. Трэба толькі мець неабходную колькасць грошай. Па звестках упураўлення па замежных сувязях Міністэрства адукацыі, сёння за мяжой навучаюцца 135 беларускіх студэнтаў дзяржаўных ВНУ. Пераважна гэта так званае ўключанае навучанне тэрмінам ад трох месяцаў да года. Тых, каму выпала магчымасць атрымаць поўнаасцю замежную адукацыю (у асноўным у ВНУ Кітая, Балгарыі, Румыніі, Польшчы), не набярэцца і дзесятка.

На самой справе, атрымаць адукацыю за межамі роднай краіны не так ужо і лёгка. Нават калі не трэба плаціць за навучанне, неабходна мець грошы, каб забяспечыць сябе жыллём, медыцынскай страхоўкай, мець магчымасць карыстацца бібліятэкай, купляць падручнікі. Стыпендыі на гэта амаль ніколі не хапае.

Найбольш вабілі заўсёды нашых студэнтаў ВНУ Германіі і ЗША. Кошт аднаго года навучання ў прэстыжным універсітэце ЗША ад 25 да 40 тысяч далараў. Праўда, большасць амерыканскіх студэнтаў вучыцца за кошт спонсараў, а не ўласных бацькоў. У беларусаў, якія вырашылі навучацца ў ЗША, ёсць і яшчэ адна праблема — віза. Яе цяжка атрымаць і яшчэ цяжэй падоўжыць тэрмін яе дзеяння. Візавая служба павінна быць упэўнена, што вы збіраецеся толькі навучацца, а па заканчэнні тэрміну навучання абавязкова пакінеце краіну.

У Германіі навучанне бясплатнае, але замежным грамадзянам трэба мець пэўную суму на рахунок у банку. На працыцце і на выпадак магчымай дэпартацыі на радзіму.

Калі ўсе фармальнасці будуць нарэшце выкананы, трэба падрыхтавацца да ўсялякага роду нечаканасцей: не выключана, што на лекцыях давядзецца сядзець на падлозе. Некаторыя прэстыжныя універсітэты перапоўнены настолькі, што на адно месца ў аўдыторыі давядзіцца два студэнты.

Найбольш аптымальны варыянт для тых, хто вырашыў усё ж абзавесціся замежным дыпламам, — атрымаць ступень бакалаўра у Беларусі, а магістра — за мяжой.

Дарэчы, у Еўропе і Амерыцы высока ацэньваюць беларускіх праграмістаў, інжынераў, фізікаў, матэматыкаў, біёлагаў. На жаль, прайшла мода на рускую мову. Цяпер яе выкладчыкі замежным грамадзянам не патрэбны. А вось каму ўвогуле не «свеціць» абзавесціся працоўным месцам на Захадзе, дык гэта айчынным эканамістам. У заходніх універсітэтах студэнтаў рыхтуюць зусім па іншых праграмах, вельмі далёкіх ад тых, якія ў нас прынята вывучаць па спецыяльнасці «міжнародная эканоміка». Няма ніякіх шанцаў легальна ўладкавацца на работу ў галіне медыцыны ці права: практычна ва ўсіх краінах прызнаюць толькі нацыянальныя дыпламы па гэтай спецыяльнасці.

Яго ахрысцілі самым інтэлектуальным і дзёрзкім рэжысёрам XX стагоддзя. Ён валодае пяццю мовамі. Вучыўся ў Варшаўскім універсітэце па спецыяльнасці фізіка, у Ягелонскім універсітэце — на філасофскім факультэце, наведваў кінашколу ў Лодзі. Вядомы рэжысёр з'яўляецца кансультантам Камісіі пантыфікату па пытаннях культуры (Ватыкан). Нядаўна нашу краіну наведаў ён, творца з сусветнай вядомасцю Кшыштаф Занусі.

Візіт яго быў кароткім. Але за палову дня, праведзеную ў Беларусі, ён паспеў адказаць на пытанні на прэсканферэнцыі, сустрэцца са студэнтамі і гледачамі кінатэатра "Піянер", дзе дэманстравалася яго фільм.

Размова пана Кшыштафа з навучэнцамі адбылася ў корпусе філасофска-эканамічнага факультэта БДУ. Выбар такі быў зроблены нездарма, бо філасофія — адна з прафесій рэжысёра, "хаця я канчаткова не ўпэўнены, што філасофія — гэта прафесія", — адзначыў ён. Вельмі шкадаваў Занусі, што "не знайшоў агульнай мовы" з эканомікай. Але ў студэнтаў склалася адваротнае ўражанне: "Грошы не павінны ляжаць у банку. Іх трэба інвестіраваць, каб яны працавалі на цябе", — разважаў пан Кшыштаф.

Цікавілі беларускую мову і іншыя пытанні...

— Як вы ставіцеся да сучаснай музыкі?

— Я вучуся яе слухаць: рок, напрыклад. Мне здаецца, усё трэба слухаць, каб быць адукаваным чалавекам.

— Што, на ваш погляд, свабода? Ці адчувалі вы калі-небудзь ціск з боку кагосьці?

— Так. Рэжысёр заўсёды ад некага залежыць. Свабоду не атрымоўваюць як падарунак. Гэта працэс барацьбы — супраць сябе.

— Хто можа называцца творцам, мастаком?

— Гэта адораны чалавек, якому ёсць чым падзяліцца са слухачом, гледачом, чытачом. Але ён ні ў якім разе не павінен быць Нарцысам — любаватца на сябе, хваліць.

— Якія пісьменнікі прывабліваюць вас?

"СВЕТ ПАКУЛЬ ШТО МОЦНА ПАДАБАЕЦЦА МНЕ..."

— Я быў выхаваны на Томасе Мане, Альберы Камю. З рускай літаратуры? Калі ў Тургенева я яшчэ магу знайсці штосьці блізкае сабе, то Дастаеўскі і Талстой — гэта іншая планета, іншы менталітэт, норавы...

— Раскажыце пра сваю сям'ю, калі ласка.

— У мяне адна жонка. Доўгі час мы былі абвянчаныя, а юрыдычна аформілі наш саюз намнога пазней. Дзяцей у нас, на жаль, няма.

— Ці падкормліваеце вы ўсё яшчэ студэнтаў на сваёй дачы?

— О, я вельмі рады, што хтосьці аб гэтам ведае. Я не жартую. Я на самой справе запрашаю да сябе ў госці людзей з усіх куточкаў. Запрашаю і вас. (Смех у зале.) Ды не, не смеіцеся! Прыязджайце ўсе, што паверыў мне. Дарэчы, свет я пабачыў у многім дзякуючы людзям, прозвішчы якіх я не памятаю, але якія былі ў мяне, а потым у свой час дапамагалі мне павандраваць.

— Зараз шмат гаворыцца пра канец стагоддзя, постмадэрнізм... Што вы аб гэтым думаеце?

— Мяне заўсёды трохі палохаюць такія пытанні. Мода на постмадэрнізм... Я вас папярэджваю: мода прайшла. Калі жартавалі, то постмадэрнізм — гэта такая дактрына, якая параўноўвае вегетарыянцаў і канібалаў.

Журналістаў цікавілі пытанні трохі іншага кшталту.

— Што вы можаце сказаць пра беларускі кінамастацтва?

— Мне вельмі цяжка што-небудзь гаварыць, бо ў савецкія часы глядзелі ўсе фільмы, дубліраваныя на рускай мове, і не ведалі, якой рэспубліцы

Так ці інакш, а паказ здзейсніўся. Фільм створаны пры ўдзеле італьянскіх і германскіх кінапрадзюсераў. У аснову пакладзены сцэнарый так і не пастаўленай п'есы Караля Вайтылы, на той час невядомага святара, а цяпер — Папы Рымскага Яна Паўла II. У многім твор аўтабіяграфічны. Ён расказвае пра пошукі

чалавекам месца ў грамадстве, жадаючы рэалізаваць сябе. "Свет вырывае з нашых сэрцаў што-

дзённа і штогадзінна ўсё самае лепшае, забірае любоў да людзей, шчасце і спакой, забірае ад нас Бога і неба. Менавіта дзеля гэтага я ўступаю ў брацтва; калі я згублю душу, што мне застанецца?" — гаворыцца ў лісце Адама Хмялеўскага, галоўнага героя, які адмаўляецца ад усяго, што мае, і знаходзіць сваё прызначэнне ў служэнні Госпаду.

Прэм'ера фільма адбылася ў Кракаве год таму. Зараз, акрамя Польшчы, яна ідзе ў Італіі, Германіі. Першым пакупніком, на здзіўленне Занусі, стала Японія. Карціна зроблена на англійскай мове, каб яна магла разлічваць на шырокае пракаці, што было дасягнута. Склад акцёраў інтэрнацыянальны: галоўную выконвае амерыканскі артыст Скот Уілсан, удзельнічаюць таксама польскі і рускі.

Фільм — не для шэраговага гледача. Адсутнасць простага сюжэта і філасофская аснова робяць яго складаным для ўспрымання. Але рэжысёр папярэдзіў залу аб гэтым. І тыя, хто выседзеў дзве гадзіны, адчулі сябе чысцей і лепш.

— Мы грэшныя, — сказаў Кшыштаф Занусі журналістам. — І калі-небудзь канец свету абавязкова настане. Але, спадзяемся, не ў 2000 годзе, бо нам свет пакуль што моцна падабаецца.

*Ала САПУН, II курс
факультэта
журналістыкі*

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
УНИВЕРСИТЕТ

Газета зарэгістравана Дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчэнне №149 ад 28 чэрвеня 1996 года.

Газета надрукавана ў Выдавецкім
цэнтры Белдзяржуніверсітэта
220030, г. Мінск,
вул. Чырвонаармейская, 6
Ум. друк. арк. 1

Падпісана ў друк у 12.00

12 ЛІСТАПАДА
Зак. 680
Т. 1000 экз.

Адрас рэдакцыі:
220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
вул. Бабруйская, 9,
паверх 3, пакой 307,
тэлефон 2206827.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ

Газета ўзнагароджана
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

Камп'ютэрная верстка
А. Крывадубскай